

Retningslinjer for hjemmeundervisning og tilsyn

Indhold

Lovgivning vedr. hjemmeundervisning	1
Links til lovgivning	1
Betydningen af lovgivningen for forældrene og kommunal hjemmel	1
Undervisningens form og indhold	2
Rammer vedr. hjemmeundervisning	2
Undervisningens indhold og tilrettelæggelse	2
Elevens alsidige udvikling og vurdering af elevens læring	3
Specialpædagogisk bistand i hjemmet og visitation til inklusionscentre, mv.	3
Rammer for Silkeborg Kommunes tilsyn med hjemmeundervisning	4
Ansvar	4
Serviceniveau og gennemførelse	4
Prøveaflægning	4
Årlige prøver	4
Afgangseksamen	4
Arbejdsgangsbeskrivelse for sekretariat og skoler ifm. hjemmeundervisning	5
Modtagelse af anmeldelse	5
Vurdering af hjemmeundervisningen og håndtering af mangelfuld undervisning	6
Dokumentation	6

Lovgivning vedr. hjemmeundervisning

Links til lovgivning

- [Grundlovens § 76](#)
- [Friskolelovens kapitel 8](#)
- [Folkeskoleloven – generelt](#)

Betydningen af lovgivningen for forældrene og kommunal hjemmel

I Danmark er retten til at hjemmeundervise grundlovssikret jf. grundlovens §76: *"Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige til at lade børnene undervise i folkeskolen".*

Undervisning i hjemmet beskrives ligeledes i Friskolelovens Kapitel 8 § 34. *"Hvis forældrene selv vil sørge for undervisning af deres børn i den undervisningspligtige alder, skal de meddele det skriftligt til kommunalbestyrelsen, før undervisningen begynder".*

Undervisningen behøver ikke foregå i hjemmet og kan omfatte børn fra flere hjem.

Som udgangspunkt overtager forældrene ansvaret for elevernes undervisning. Kommunen har således ikke nogen økonomiske forpligtelser og kun nedenstående øvrige forpligtelser i forhold til forældre, der vælger at hjemmeundervise deres børn:

- at føre tilsyn med at undervisningspligten overholdes
- at kunne lade eleven gå op som privatist på den tilsynsførende skole
- at tilbyde specialpædagogisk rådgivning til hjemmeunderviste børn og unge, som både hjemmetrænes og hjemmeundervises på samme tid

Det eneste skolerne må og skal tilbyde hjemmeunderviste elever er de ovenfor anførte, og yderligere service begunstiger forældrene i forhold til friskoler og private skoler, som hjemmeundervisning lovgivningsmæssigt kategoriseres sammen med. Skolerne har således ikke lovgivningsmæssigt hjemmel til at tilbyde mere eller andet til hjemmeunderviste elever.

Undervisningens form og indhold

Rammer vedr. hjemmeundervisning

Selvom rammerne for hjemmeundervisning og tilsynet med hjemmeundervisning er beskrevet i Friskoleloven, beskrives det i Folkeskolelovens § 40, at *"Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at ethvert undervisningspligtigt barn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen."*

Stå-mål-med-kravet forbinder Friskoleloven og Folkeskoleloven og betyder, at elever, der forlader 9. klasse på en fri grundskole eller ved hjemmeundervisning, skal have modtaget en undervisning, som giver dem de samme muligheder for at komme videre i uddannelsessystemet, som hvis de havde gået i folkeskolen. Det er således kravene i Folkeskoleloven, at hjemmeundervisningen skal måles op mod.

Mht. til fritagelse fra undervisningsfag er det kun kristendomsundervisning og 2. fremmedsprog kommunen har mulighed for at beslutte fritagelse fra jf. Folkeskolelovens § 6. Alle øvrige fag hører under stå-med-kravene.

Undervisningens indhold og tilrettelæggelse

Stå-mål-med-kravet betyder ikke, at undervisningen skal være identisk med undervisningen i folkeskolen, men der skal undervises inden for de obligatoriske fag og obligatoriske emner og tværgående temaer skal indgå i undervisningen jf. Folkeskolelovens §5 og 7.

Forældrene er ansvarlige for, at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Undervisningen bør som minimum omfatte folkeskolens fagkreds på en sådan måde, at de obligatoriske fag og emner kan genfindes i undervisningen.

De enkelte fag og emner kan derfor indgå i tværfaglige undervisningsforløb, projektorienteret undervisning med videre. Underviseren kan selv beslutte, hvordan undervisningen skal tilrettelægges, samt hvilke undervisningsmetoder og hvilke undervisningsmidler, der skal anvendes.

Det kan være hensigtsmæssigt, at hjemmeunderviser finder en form, som kan udgøre grundlaget for en evaluering af hjemmeundervisningen og den faglige udvikling. Det kan fx være at føre logbog, lave opsummerende rapporter, video/lydoptagelser og produkter. Silkeborg Kommune anbefaler, at hjemmeunderviser fører logbog, således det er muligt at redegøre for de obligatoriske fag og emner ved tilsynet.

Elevens alsidige udvikling og vurdering af elevens læring

Folkeskolelovens formålsparagraf beskriver i §1: *"Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling."*

Undervisningsministeriet beskriver den alsidige udvikling således:

"Elevernes alsidige udvikling er en central del af folkeskolens formålsparagraf. I samarbejde med forældrene skal folkeskolen give eleverne kundskaber og færdigheder, ligesom skolen skal fremme den enkelte elevs alsidige udvikling. Elevernes alsidige udvikling skal således tænkes ind i de enkelte fag og emner.

Elevernes alsidige udvikling kommer blandt andet til udtryk gennem arbejdet med at styrke elevernes kreativitet, selvstændighed, nysgerrighed og engagement i undervisningen. Ligeledes kan den alsidige udvikling handle om, at eleven oplever at have kontrol over sin egen situation i skolen, og at opnå forståelse for at de kan bruge og udvikle deres styrker og læringsområder. Via fagenes fokus på elevernes alsidige udvikling sigtes der yderligere på, at eleverne udvikler deres sociale kompetencer og evner til at samarbejde med andre."

Se [formuleringen på UVM's hjemmeside](#) (Link)

Silkeborg Kommune ser den alsidige udvikling som en del af stå-mål-med-kravet og har derfor vurderet, at tilsynsførende også ved tvivl kan forholde sig til den alsidige udvikling ind i den faglige undervisning.

Specialpædagogisk bistand i hjemmet og visitation til inklusionscentre, mv.

Kommunen er alene forpligtet til at tilbyde specialpædagogisk rådgivning til hjemmeunderviste børn og unge, som både hjemmetrænes og hjemmeundervises. Hjemmetræningen skal ske i medfør af servicelovens § 32a jf. Friskolelovens § 34, stk. 3.

Hjemmetrænede børn, der hjemmeundervises, skal tilbydes specialundervisning mv., hvis elevens udvikling på grund af sprog- eller talevanskeligheder kræver en særlig hensyntagen eller støtte. Tilbuddets omfang og indhold skal svare til, hvad der almindeligvis tilbydes elever i folkeskolen.

Elever, der tidligere er visiteret til et inklusionscenter, skal såfremt forældrene ønsker at ophøre med hjemmeundervisning re-visiteres til et inklusionscenter. Dette sker via ansøgning gennem PPL.

Hjemmeunderviste elever, som har behov for specialpædagogisk bistand i et inklusionscenter eller har behov for udregning i psykiatrien ansøger igennem PPL.

PPL følger den almindelige visitationspraksis, hvor de seneste kendte dokumenter og beskrivelser af eleven bruges som bilag til visitationsudvalget (Se hvordan i [retningslinjer for nytilkomne og akutvisitationer](#)).

Eleven genvurderes efter 3 måneder i inklusionscentret på samme måde som ved en almindelig re-visitiation.

Rammer for Silkeborg Kommunes tilsyn med hjemmeundervisning

Ansvar

Kommunalbestyrelsen har overordnet ansvaret for at føre tilsyn med hjemmeundervisningen og den enkelte kommune sætter rammerne for tilsynet jf. Friskolelovens §35.

Ansvar til at føre tilsyn er delegeret til den skoleleder, hvor eleven hører til distriktsmæssigt (Ved elev fra inklusionscenter er det skolelederen for det pågældende inklusionscenter). Distriktsskoleleder kan aftale med anden afgivende skoleleder, hvor tilsynsforpligtelsen varetages bedst til gavn for eleven fx hvis eleven ikke går på distriktsskolen.

Tilsynet kan gennemføres af leder såvel som faglig medarbejder på skolen.

Serviceniveau og gennemførelse

I Silkeborg Kommune gennemføres tre tilsyn pr. skoleår som generelt serviceniveau for at kunne følge op på aftaler omkring hjemmeundervisningen. Det første møde efter anmeldelse af hjemmeundervisning med forældrene tæller som et tilsyn.

1. Første tilsyn: August eller ca. 3 uger efter hjemmeundervisningen er anmeldt. Der laves aftaler om tilsyn og om samarbejdet mellem underviser og tilsynsførende. Planer for undervisningen gennemgås.
2. Andet tilsyn: Januar eller ca. 6. måneder efter hjemmeundervisningen er påbegyndt. Der aftales test/prøver.
3. Tredje tilsyn: April/maj eller ca. 9 måneder efter hjemmeundervisningen er påbegyndt.

Tilsynet gennemføres ved afholdelse af tilsynsbesøg på det sted, hvor eleven hjemmeundervises. Både elev og underviser er til stede (eleven dog ikke under hele besøget).

Kommunen skal sikre et fagligt forsvarligt tilsyn med hjemmeundervisningen. Det er den tilsynsførende, der vurderer, hvordan et fagligt forsvarligt tilsyn sker eksempelvis ved:

- Overværelse af undervisning
- Gennemgang af konkret dokumentation for undervisningen (anvendte undervisningsmaterialer, udførte opgaver, logbog over aktiviteter, m.m.)
- Samtaler med eleven
- Vurdering af standpunkt gennem prøver

Prøveaflæggelse

Årlige prøver

Som en del af tilsynet kan tilsynsførende afholde prøver hvert år i dansk, regning/matematik, engelsk, historie/samfundsfag og naturvidenskabelige fag. Den, der varetager hjemmeundervisningen, leder prøverne efter aftale med tilsynsførende. Der føres tilsyn under selve prøveafholdelsen, og resultatet vurderes af tilsynsførende jf. § 36, stk. 1 i *Bekendtgørelsen af lov om friskoler og private grundskoler*.

Afgangseksamen

Elever på 9. klassetrin kan aflægge 9. klasses prøver som privatister. Adgang til 9. klasses prøver er betinget af, at eleven aflægger det antal prøver, som er fastsat i Folkeskolelovens § 14, stk. 2.

[Se ministeriets beskrivelse om privatister på uvm.dk](#)

I Silkeborg Kommune aflægges hjemmeunderviste elevers afgangsprøver på tilsynsførendes skole, hvor de også får et afgangsbrev. Afgangsbrevet gemmes på elevens sag om hjemmeundervisning.

Eleverne går op hos skolens lærere og følger skolens opgivelser samt udtræk af prøver. Hjemmeunderviser og skolens lærere indgår et samarbejde omkring dette. Tilsynsførende må ikke eksaminere eleven.

Tilmelding til prøve som privatist skal ske inden den 1. september forud for prøveterminen december/januar og inden den 1. december forud for prøveterminen maj-juni.

Arbejdsgangsbeskrivelse for Sekretariat og skoler ifm. hjemmeundervisning

Iværksættelse af hjemmeundervisning kræver, at forældrene meddeler dette skriftligt via anmeldesskema til Silkeborg Kommune jf. Friskolelovens § 34, stk. 1.

[Det digitale anmeldesskema til hjemmeundervisning findes på silkeborg.dk.](http://silkeborg.dk)

Modtagelse af anmeldelse

Kvittering sendes automatisk ved forældrenes anmeldelse på hjemmesiden.

Sekretariatet

1. opretter en hjemmeundervisningssag på eleven i ESDH. Sætter elevens distriktsskoleleder (Ved barn i inklusionscenter er det skolelederen for inklusionscentret) som supplerende sagsbehandler og fremsender mail til skoleleder, som herefter overtager ansvaret for videre kontakt og tilsyn i forbindelse med elevens hjemmeundervisning.
2. registrerer eleven i TEA som "hjemmeundervisning" med ESDH-sagsnummer og klassetrin. Der tjekkes også, om anmelder har forældremyndighed. Sekretariatet har ansvaret for at have overblikket over antal elever, der hjemmeundervises i kommunen.

Skoleleder

1. distriktsskoleleder modtager anmeldelsen og afklarer hvilken skoleleder, der fremover har ansvaret for at varetage tilsynet med hjemmeundervisningen. Elevens hjemmeundervisningssag i ESDH påføres tilsynsførende skoleleder som sagsbehandler.
2. tilsynsførende skoleleder kontakter inden for 14 dage forældrene og inviterer til det første forventningsafklaringsmøde (den, som skal varetage tilsynet bør ligeledes deltage). Mødet er det første tilsyn i det første år og bør derfor omfatte:
  - a. Indledende samtale om forældrenes valg af hjemmeundervisning
  - b. Forældrenes planer for hjemmeundervisning og deres forpligtelser i forhold til lovgivningen – stå mål med kravet. Henvi gerne til kommunens hjemmeside.
  - c. Drøftelse af rammerne for tilsynet i forhold til formål, indhold, hyppighed, dokumentation og kontaktperson. Ligesom forældrene oplyses om, at der som led i tilsynet med hjemmeundervisning hvert år kan afholde prøver i dansk, regning/matematik, engelsk, historie/samfundsfag og naturvidenskabelige fag for at sikre, at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen – herunder at prøverne afholdes på dansk jf. Friskolelovens §35 stk. 2.

- d. Særlige opmærksomhedspunkter i forhold til elevens muligheder for læring og udvikling
3. sender forældrene et referat, som kan bruges som et aftalegrundlag for tilsyn med hjemmeundervisningen (se skabelon)

Vurdering af hjemmeundervisningen og håndtering af mangelfuld undervisning

Skoleleder vurderer for hvert fag i tilsynserklæringen om hjemmeundervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Hvis det vurderes, at undervisningen ikke står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen gøres følgende:

- Forældrene orienteres skriftlig om, hvor der er mangler og beder dem indsende plan for, hvorledes hjemmeundervisningen tilrettelægges, så mangler kan indhentes inden for 14 dage.
- Skolen vurderer, om forældrenes plan vil indhente og rette op på mangler.
- Tilsynsførende inviterer til nyt tilsynsmøde og afholder en prøve efter 3 måneder.
- Hvis undervisningen stadig herefter er mangelfuld, skal eleven undervises i folkeskolen, eller en anden skole, hvor undervisningspligten kan opfyldes, jf. Folkeskolelovens § 33, stk. 2. Der er tale om en forvaltningsretlig afgørelse. Kontakt gerne Jurateamet for hjælp.

Dokumentation

Tilsynserklæring bruges som dokumentation efter hvert tilsyn:

[Find skabelon på Skolehåndbogen under Hjemmeundervisning.](#)

Tilsynserklæringen gemmes på ESDH-sagen om elevens hjemmeundervisning og sendes til forældrene seneste 2 uger efter besøget.